

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΑΘΑΤΟΣ

άκεα

Εικάζεται από ορισμένους ότι ολόκληρη η δυτική σκέψη απορρέει από τον Ηράκλειτο. Του μνημειώδους έργου *Περί Φύσεως* σώζονται ακριβώς 1,243 λέξεις επί συνόλου, σύμφωνα με την τελευταία καταμέτρηση, 114 αποσπασμάτων. Τρία από τα αποσπάσματα είναι μονολεκτικά, και από αυτά, το συντομότερο έχει τέσσερα μόνο γράμματα: **άκεα**.

Η σπάνια αυτή αρχαία ελληνική λέξη σημαίνει «θεραπείες», αλλά και «θυσίες» ή «εξιλεύσεις». Η έννοια του λήμματος έχει βέβαια χαθεί, φαίνεται όμως απόλυτα εναρμονισμένη με τις βασικές αρχές της Ηρακλείτειας σκέψης όπως αυτή εκφράζεται στα άλλα αποσπάσματα, και προπάντων με την ιδέα της εξιλεύσεως δια μέσου πραγματικής ή μεταφορικής φλόγας. Για τον Ηράκλειτο, η φωτιά ήταν ένα από τα τρία βασικά στοιχεία του σύμπαντος, καθώς επίσης και το όργανο κυκλικής αναζωογονήσεως· όπως μας θυμίζει σε κάποιο άλλο λήμμα, *πάντα το πυρ επελθόν κρινέει και καταλείψετε*.

Πάνε κάποια χρόνια που ορισμένες πτυχές της προσωπικής μου εργασίας στρέφονται γύρω από τα κείμενα του Ηρακλείτου, αρχής γενομένης με τα *Τρία Ηρακλείτεια Στοιχεία* του 1991. Η σειρά άκεα είναι ανάπτυξη μιας μικρότερης, πειραματικής εργασίας που έγινε για το Φωτογραφικό Κέντρο Αθηνών το 1994, και που πρωτοπαρουσιάσθηκε στην τελική του μορφή το 1995 στο μεσαιωνικό κάστρο Kuressaare της Εσθονίας. Οι εικόνες απεικονίζουν αποτεφρωμένους θάμνους, φωτογραφημένους σε κάποιον ελληνικό νησί λίγες μόλις ώρες μετά το πέρασμα πυρκαγιάς, όταν το έδαφος ήταν ακόμα ζεστό και σκεπασμένο με στρώμα από φιλή, γκρίζα στάχτη. Απέριτες παραστάσεις κεκαυμένου τοπίου από το νοτιότερο άκρο της Ευρώπης, τα συμφραζόμενά τους αναφέρονται βέβαια σε γενικότερες έννοιες.

JOHN STATHATOS

ákea: stonements

It has been argued that all western thought can be traced back to the presocratic philosopher Heraclitus of Ephesus. Of Heraclitus' monumental work *About Nature*, exactly 1,243 words survive – a total, by the latest count, of 114 fragments. Three of these fragments consist of a single word, and of these, the shortest is just four letters long: **ákea**.

This rare ancient Greek term can mean “cures”, but also has the sense of “atonements” or “sacrifices”. Its precise context is of course irrecoverable now, but it seems in harmony with the basic tenets of Heraclitean thought as expressed through some of the other surviving fragments, and in particular the idea of purification through a real or metaphorical fire. For Heraclitus, fire was one of the three basic elements of the universe as well as an agent of cyclical regeneration; as he reminds us in another fragment, *fire when it comes will judge and condemn all things*.

I have been working with and around Heraclitean texts for some time now, starting with *Three Heraclitean Elements* (1991). *ákea*: atonements is the development of a smaller work originally made for the Photography Centre of Athens in 1994, and was first shown in its final form in the monastic dormitory of the 14th-century Estonian castle of Kuressaare in 1995. The images are of burned and calcinated vegetation photographed on a Greek island within a few hours of a brush fire, while the ground was still hot and covered with a drift of fine grey ash. Austere representations of a fired landscape from the southernmost edge of Europe, their import and context is universal.

Γιάννης Σταθάτος: *άκαα*, 1995. Ασημοτυπία σε αλουμίνιο, 165x145 εκ.
John Stathatos: *akea: atonements*, 1995. Silver print on aluminium, 165x145 cm.